

Tilda ve diğlerleri -12: Eflani'de Göle Çalınan Maya

Category: Detektiv proza, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 22 января, 2025

Tilda ve diğlerleri -12: Eflani'de Göle Çalınan Maya TILDA VE
DİĞERLERİ – 12

► EFLANİ'DE GÖLE ÇALINAN MAYA

Nasreddin Hoca'nın 14. göbekten torunu Karabük Eflani Bostancılar göletinde sular altında kalmış Bostancılar Köyü İlkokulu'nda kendine dedesinden kalan mirasını nasıl arıyor acaba? Ankara'dan gelen dalgıç ekibi Eflani Belediyesi ve Eczacı Tuğçe'nin de yardımıyla kahramanlarımız dedektif Tilda ve diğlerleri suyun altında kalmış ilginç mirasa nasıl erişebilecekler?

Previously on Tilda ve Diğlerleri:

Tilda, Dedektiflik Bürosu'nun kadrolu erkek kedisi Basti'nin alt çenesindeki şişlik nedeniyle kediyi veterinerine götürdü. Veteriner hekim, Basti'ye bir takım tetkikler yaptı ve bir hafta sonra sonuçlar için büroyu aradı.

Basti'nin alt çenesinde ağzının içindeki şişlik büyüdü büyüdü, hayvancağız sanki ağzının ucunda bir ciğer parçasıyla geziyormuş gibi bir hal aldı. Kedi kuru mama yiyemiyor, sadece onun için özel pişirilen çorba misali yemekleri yalayarak yiyebiliyordu. Tilda patolojik inceleme için veteriner tarafından alınan parçanın sonuç raporu gelmeden durumu kavradı. Siyah-beyaz tombilik erkek kediyi hiç istemeyerek götürüp veteriner kliniğine yatırdı. Bir hafta sonra sonuç için aradıklarında Tilda halihazırda kendini büroya ve dış dünyaya kapatmıştı.

Basti'nin ağzındaki oluşum mitotik indeksi yüksek-malign

melanom denen bir şeydi yani ağzındaki şişlik büyüme ihtimali yüksek kötü huylu bir tümördü.

Basticik kansere yakalanmıştı.

“Anadolu’yu mayalayan, toprağına irfan katan maneviyat erleri vardır. Ve haklarında birçok hikayeler, menkıbeler anlatılır. Anlatılır ki yaşayanlar ders alsınlar, büyüklerini saysınlar. Anadolu’ya maya çalan velilerden Şeyh Şüca Hazretleri’ne üç mürid yakıştırılmıştır. Bunlar Ene’l Hakk izharı ile başı kesilen Hallac-ı Mansur, derisi yüzülen Seyyid Nesimî ve halen bizi güldüren Nasreddin Hoca.

Halk muhayyilesinin bir araya getirdiğı üç ayrı zamanda yaşamış üç kişi, Hüseyin İbn Mansur, Seyyid Nesimî ve Nasreddin Hoca, birlikte devrin şeyhlerinden Şeyh Baba Şücâ-i Kirmanî’nin talebesi olurlar. Her cuma günü de tekkeye bağışlanmış bir koyunu kesip derisini tuluma sarıp kemiklerini kırmadan etlerini ayırıp yerlermiş. Sonrasında kemikleri postun içine koyup kelleyi de yerine koyarlar, Şeyh Efendi dua eder, talebe ‘amin’ deyince koyun dirilir ve böylece keramet koyunu yerler imiş.

Bir gün Şeyh Baba Şüca Hazretleri Kırşehir’den bir toplantı için Konya’ya giderken, yetişkin bu üç talebesine sıkı tembihlerde bulunup koyuna ilişmemelerini söyler. Hocalarının gecikmesi üzerine tahıl ve hamur işi yemekten bıkan talebe, birbirlerini sıkıştırır. Onlardan Hallac İbn Mansur razı olur ve Seyyid Nesimî’yi de ikna eder. Nasreddin Efendi bu teklifi reddeder. İbn Mansur koyunu keser. Seyyid Nesimî de yüzer. Ve koyun talebelerce tüketilir. Şeyhinden gördükleri gibi yapıp, aynı duayı okurlar, amin derler amma koyun dirilmez. Postu toprağına gömerler. Dua okurlar, amma ağız o ağız değildir. Bunları bir korku ve üzüntü sarar.

Şeyh Şüca gelir ve ‘Siz et yemeyi özlemiştinizdir, getirin koyunumuzu’ deyince susarlar. Şeyh anlar ve sorar: ‘Kim kesti?’ İbn Mansur ‘Ben kestim efendim’ deyince Şeyh, ‘Seni kessinler’ der. ‘Kim yüzdü?’ deyince Seyyid Nesimî ‘Ben

yüzdüm' der. Ona da 'Senin de derini yüzsünler' der. Ve sonra Nasreddin'e dönüp 'Oğlum Nasreddin, sen ne yaptın, bunlara engel olmadın mı?' diye sorunca Nasreddin Efendi mani olamadığını, onlara da iştirak etmeyip koyundan yemediğini, sadece onların bu vaziyetine gülüp geçtiğini söyleyince, Şeyh Efendi 'Sana da kıyamete kadar gülsünler' dediği halkın rivayetlerindendir.

Bugüne kadar da biz Hallac-ı Mansur'un başını kesenlerin yaptığını sorar konuşuruz, Seyyid Nesimi'nin derisini yüzenleri kınar konuşuruz, ve Nasreddin Hocamız'a da güler dururuz"

Suadiye Hamiyet Yüceses Sokağı'nın köşesindeki dedektiflik bürosunda...

Büronun kahraman erkek kedisi Basti'nin hastalığı kabus gibi tepelerine çökmüştü. Kedi doğru düzgün bir şey yiyemediği için Tilda da yemeden içmeden, hatta yaşamaktan kesilmişti. Neyse ki yardımına koşacak arkadaşları yanı başındalardı.

Tilda'nın makyöz arkadaşı ve bürodaki eli ayağı olan Tijen Hanım, bu kısır döngüden kurtulması ve aklını yeniden başka şeylere verebilmesi için Tilda'nın işe koyulması gerektiğini biliyordu. Büroya gelen müşterileri iki aydır geri çeviren Tilda'ya rest çekerek gelen ilk başvuruyu kabul edeceğini ilan etti. İki dakika sonra şık giyimli, 50'li yaşlarında zinde ve uzun boylu bir adam "İyi günler, dedektif Tilda Hanım'la görüşmek istemiştım" diyerek kapıdan girdi. Tilda kendini toparladı. "Buyurun efendim. Tilda Ahırkapı benim."

"Size el yazması bir şiir kitabı getirdim. Dedem Muallim İbrahim Efendi'nin yazdıklarıdır bunlar. Yıllardır ailemde bu şiir kitabında bir şifrenin ucunda gizemli bir miras mevcut olduğu rivayet edilir. Biz okuduk, inceledik ama şifreye benzer herhangi bir cümleye vakıf olamadık. Tilda Hanım, sizin dedektiflik büronuzun methini ta Münih'te duydum. Türkiye'ye izne geldiğimde şifreyi çözebilmeniz için bu kitabı size teslim etmek istedim. Kusura bakmayın, lafa direkt girdim,

kendimi tanıtmadım. İsmim Sadrüddin Hocaefendioğlu. Münih'te bir üniversitenin Türkoloji kürsüsünde hocayım. Aynı zamanda ben Nasreddin Hoca'nın on dördüncü göbekten torunuyum."

Sadrüddin Bey'i kabul edip, kendisinden elyazmasını ve gerekli bilgileri aldıktan sonra usulüyle yolcu ettiler. Adam gittikten sonra Tilda'nın kedinin hastalığı yüzünden yay gibi gerilmiş sinirleri boşaldı. Genç kadın kendini tutamayarak sinirli sinirli gülmeye başladı. "Tijen Hanımcığım, ilk gelen işi alacağım demiştiniz ama Nasreddin Hoca fıkrası gibi bir işi başımıza saracağınızı hiç düşünmemiştiniz herhalde!" Tilda'nın bürodaki asistanı Mehmet Cinozoğlu, Sadrüddin Bey içerideyken büroya sessizce girmiş ve tüm konuşmalara şahit olmuştu. "Siz fıkra diyorsunuz ama beyefendi hiç de şaka yapıyor gibi durmuyordu. O getirdiği el yazması kitaptan yola çıkarak müthiş bir servete ya da paha biçilmez bir mirasa konacağından emindi maalesef!" "Müthiş servetleri ya da paha biçilmez mirasları sahibine ulaştırmak bizim işimiz olduğuna göre derhal işe koyulmalı derim" diye cevap verdi Tilda.

Mehmet kısa süren bir araştırma sonucu Sadrüddin Bey'in bilgilerine ulaştı. "Adamın sözlerinde hile yok. Sadrüddin Hocaefendioğlu. Münih'teki Ludwig Maximilian Üniversitesi Türkoloji Enstitüsü'nde Nasreddin Hoca araştırmaları yürütüyormuş."

Tilda ve Tijen Hanım da o arada boş durmamışlardı. El yazması kitabı incelemesi için Tilda'nın Türk Tarih Kurumu'nda kodikoloji yani tarihi el yazmaları alanında uzman bir arkadaşını aradılar. Kitabın kopyalarını çıkardılar. El yazması olsun olmasın araştırmalarına devam etmek için bu gerekliydi. Kitabın orijinalini araştırılmak üzere Ankara'daki arkadaşına gönderdiler.

“Ben belimden kurşun yemiş olarak hastanede yatarken sen nasıl güçlü kalabildin?” diye sordu Tilda Mehmet’e.

Basti, ağzında büyüyen tümör operasyonla alındıktan sonra veteriner kliniğinden geri getirildiğinden beri, büroda en sevdiği yer olan yüksek gümüşlüğün üzerine bile çıkmıyordu. Onun bu sürekli kalorifer peteğinin dibinde uyuklayan hali, Tilda’yı perişan ediyordu. Veteriner hekim, Basti’nin ağzındaki tümörün tekrarlama ihtimali olduğunu söylemişti. Bu durumda ise alt çenenin bir kısmı ile alınması gerektiğini fakat bu ikinci operasyonun da kanser illetinin ilerlemesini yüzde yüz durduracağını garanti edemeyeceğini söylemişti. Mehmet Tilda’nın sorduğu soruya cevap verdi:

“Güçlü kalamadım. Delirdim. Her gece ağladım ve delirdim. Ama senin güçlü olduğunu içten içe biliyordum. Ve kaderin bir maganda kurşununa kurban gidip ölmekse, bu kadere boyun eğmemen gerektiğini de. Basti de güçlü, biliyorsun. Hatta dünyanın en güçlü kadınlarının birinden el aldı o. İngiltere Başbakanından.”

Tilda gözyaşları içinde gülümsedi. “Madem öyle tekrar ameliyat masasına yatmasına razı olmalıyım. Ve kaderi bir tümöre yenik düşmekse, bu kadere boyun eğmeyeceğini ummalıyım. Gel güzel oğlum benim... Basticiğim... Kıyamam ben sana...”

Tilda ve Mehmet el yazması kitaptaki beyitleri beraber ve ayrı, sesli ve sessiz olarak okuduktan sonra dikkatlerini çeken bir şey oldu. Beyitlerin bazıları içinde “ab” yani “su” kelimesi geçen bir tamlama ile bitiyordu. Bir sürü “ab” tamlaması karşılıklarına çıkınca Tilda Ferit Devellioğlu’nun Osmanlıca-Türkçe Lûgat’ine başvurdu. Fakat bir baktı ki neredeyse yirmi sene önce aldığı Lûgat’in ilk on beş sayfası eksikti! Bu durum Tilda’yı deli etti. “Yepyeni aldığım ciltli bir kitabın sayfalarının eksik olduğuna mı yanayım yoksa yirmi yıldır bu sözlüğün ‘a’ harfini açmadığıma mı?”

Tilda, ailesinin yazlıktan kadim bir dostu olan Fahrettin Bey’i aradı. Bu sözlük olsa olsa müfettiş emeklisi olan

Fahrettin Bey'de bulunurdu. Malum internet çağında basılı sözlük kullanan kaç kişi kalmıştı ki? Fahrettin Bey sağ olsun, sözlüğün eksik sayfalarını fotokopi çektirip Tilda'ya yolladı. Böylece Tilda, beyitlerdeki ab'lı tamlamaların ne anlama geldiğini tek tek bulabildi.

Bu beyitleri bir araya topladıkları zaman ortaya şu satırlar döküldü:

Ah şu kalbim aşk deryasının en derin yerinde yedi vurgun
0 güzel gözler arkamdan dökecek mi âb-ı meygûn (1.şarap, 2. gözyaşı)

Yedi düvel dolandım lakin göremedim senden güzel bir çehre
Aceb kim doldurur bu kadehe bir âb-ı zehre (1.şarap, 2. şafak ışığı)

Gönül bağımdan çekip giderken ağlattın beni zalim nedense
bulamadım dengin Hüsnü yüzünü bir daha görsem de içebilsem âb-ı rengin (1.şarap, 2. gözyaşı)

Terk-i diyar eyledin ey sultanım olamadım mı sana layık
Gül yüzlü sevgilim dön ki yollarına dökeyim âb-ı şakayık (1.şakayık suyu, 2. şarap, 3. gözyaşı)

Yârdan ayrı düştüm hicranımı gönlüme kazırım sonsuza dek yahut
Yardan atarım kendimi parçalanan bedenimden dökülsün âb-ı yakut (1.yakut gibi su, 2. kırmızı şarap)

Göklere yükselsin ahım nasıl ki ağlar İsa'nın ardından
Nasıralı Meryem

Cuş-u huruş eder sonunu bilmeden içen âb-ı Meryem (1.Meryem suyu çeşmesi, 2. şıra, 3. şarap)

"Bu Muallim İbrahim Efendi'nin şarap ve gözyaşı ile bir derdi varmış anlaşılan" dedi Tilda. "Biliyorsun değil mi, bütün bu şiirler ancak Sezen Aksu'nun 'Yine mi güzeliz yine mi çiçek?' şarkısının sözleri kadar edebi!" Tijen Hanım artık isyan etmişti. "Biliyorum" dedi Tilda. "Ama bir anahtar, bir şifre bulmak zorundayım. Hem zihnimi meşgul halde tutmamı öğütleyen sen değil miydin kuzum?"

Şiirler üzerinde saatlerdir çalışmalarına rağmen elle tutulur bir ipucu elde edememişlerdi. Ankara'daki el yazması uzmanı

arkadaşından bir e-posta alana kadar beyitlerin “su”ları arasında debelendiler.

E-posta’da şiir kitabının elle yazılmış olduğu ama ‘elyazması’ niteliği taşımadığı çünkü kağıt incelemesi sonucu 70’li yıllarda yazılmış olduğu tespit edilmişti. Bu inceleme esnasında kitabın fazlaca kalın olan arka kapağı tesadüfen katlarına ayrılmıştı. Ayrılan birinci katın altındaki kağıda İbni Battuta Seyahatnamesi’nden alınma olduğu belirtilen bir harita çizilmişti.

“Candaroğulları Beyliği” dedi Tilda haritanın e-posta ile yollanan görselini internette araştırır araştırmaz. “Selçuklu Devleti’nin yıkılışından sonra Kastamonu ve çevresinde kurulmuş bir Türkmen Beyliği. Başkenti 1292’den 1309’a kadar Eflani, 1309’dan 1398’e kadar Kastamonu ve 1398’den Osmanlı’ya katıldığı tarih olan 1461’e kadar Sinop’muş.”

“Adı geçen şehirler... Nereden duydum ben bu isimleri yahu?” diye kendi kendine sordu Mehmet. “Kastamonu ve Sinop! Buldum. Birini şapka devriminden, diğerini de Türkiye’nin en kuzeyindeki şehir olmasından biliyor olmasın?” diye güldü Tijen Hanım. “Peki ya Eflani isimli yer? Bence orayı duymuş olmasından bahsediyor olmalı Tijen Hanımcığım!” diye Mehmet’i savundu Tilda. Mehmet her ikisini de duymazlıktan gelerek Sadrüddin Bey’i araştırırken aldığı notlara daldı.

Sadrrüddin Bey’in Nasreddin Hoca’ya kadar şeceresini takip eden Mehmet, Hicri 653, Miladi 1285 yılında vefat etmiş olan Nasreddin Hoca’nın Sivrihisar ve Akşehir’de yaşadığını öğrendi. Nasreddin Hoca’nın oğlu İbrahim Efendi, onun oğlu Sadrüddin Efendi, onun oğlu Celalüddin Efendi, onun oğlu ise İstanbul’un ilk kadısı olan Hızır Bey’di.

Lami’i’nin Letaif-i Lamii adlı eserinde İstanbul’un ilk kadısı Hızır Bey hakkında bir anekdot vardı: “Osmanlı faziletlerinden olan Molla Hızır Beğ’den nakledilmiştir. Bir gün mecliste sohbet esnasında kadılık mesleğinin durumundan laf edilir. Mecliste bulunanlardan biri: ‘Kadılık iki hasımdan biri büyük

yerden olduğu vakit zordur' der. Hızır Beğ: 'Yok onda ne zorluk var? Belli ki makam korkusuna büyükler lehine hükmedersin. Esas zor olan iki taraf da büyüklerden olduğu zamandır' der."

Tilda su'lu beyitlerden sonra kitabın arka kapağında gizlenmiş Candaroğulları haritasına takmıştı. El yazması kadar kıymetli olduğu düşünölen ve şifre içerdİğine inanılarak bir mirasa işaret ettiği sanılan bu şiir kitabının arka sayfasına neden bir harita çizilip neden gizlenmişti? Dedektif hisleri 'Bu işte bir iş var' diyordu kulağına. Spielberg'in Üçüncü Türden Yakınlaşmalar filminde Roy Neary rolünü oynayan Richard Dreyfuss'un delirip her yere zihnindeki dağ şeklini çizmesi gibi Tilda da, bulduğu her kağıda Candaroğulları haritasını çiziyordu. Yemek yerken gayriihtiyari olarak sofradaki beyaz peçeteye de haritayı kopyaladı. Tükenmez kalemin mürekkebi ile haritadaki yerleşim yerlerini işaretlerken o kadar çok karalamıştı ki, peçetenin üzerindeki haritada bir takım delikler oluştu. Peçeteyi kaldırıp ışığa baktı. Aklına çoktan seçmeli sınavların cevap anahtarları geldi. Sanki bu delikler bir şeyin cevap anahtarıydı. Peçeteyi deldikten sonraki üç saat boyunca Mehmet'le beraber yeniden daha düzgün bir harita çizip yerleşim yerlerine bir harflik minik delikler açtılar. Sonra şiirlerin yazılı olduğu kitap sayfası büyüklüğündeki bu haritayı kitabın ilk sayfasından başlayarak sayfalara tek tek yerleştirdiler. Tilda, ilk sayfadan başlayarak haritadaki boşluklara denk gelen harfleri Mehmet'e okudu. Anlamlı kelimeler çıkmayınca haritayı bir de tepe taklak yerleştirdiler. Bu sefer şans yüzlerine güldü.

Mehmet harfleri azami dikkatle not aldı. Sonunda ortaya çıkan satırlar, muammanın sonu olmadığı gibi yeni bir muammanın başlangıcıydı:

Ey beni 378'de bağrına basan kendi güzel insanı güzel İsfendiyar ili (Candaroğulları'nın diğer adı)

Geldim gör eyledim gittim kor eyledim var idi burada bir

Mekteb-i Âli (yüksek mektep)

393'de dediler ki âb-ı baran (yağmur) gelmeli can gelmeli
yohisem buralar olacak enkaz

Gelir ise gelsin efendiler biz de bundan sonra deriz ki burası
bir Mekteb-i Ahfaz (alçak mektep)

Ey bu manzumeyi benden sebep satır satır ezberleyen divane
İnsana hiç lazım gelir mi akıldan ziyade âb ü dâne (su ve
ekmek)

Benim sana mirasımdır şişeler dolusu çil çil altın kıymetinde
âb-ı bekâ (nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın içen kimseye
ebedi hayat veren efsanevi suyu.)

Koy bardağa döne döne iç içerken dön dönerken de söyle bir düm
teka

Mehmet'in araştırmalarında bulduğuna göre, Nasreddin Hoca'nın
torunları bugüne kadar sırasıyla, İbrahim, Sadrüddin,
Celalüddin ve Hızır isimlerini alagelmişlerdi. Araştırmamanın
bir yerinde Sadrüddin Bey'in büyük dedesi Hızır Efendi'nin
1900'lü yıllarda Eflani Bostancılar köyüne yerleştiği ve onun
oğlu İbrahim Bey'in 1963-1978 yılları arasında bu köyde
öğretmenlik yaptığı bilgisine ulaşmıştı. Peki eski adı
Candaroğulları olan bir bölgede muallimlik yapmış bir adam,
arka kapağında gizlenmiş bir haritadan bulunan şifre ile
yazdığı şiirde "Benim sana mirasımdır şişeler dolusu çil çil
altın kıymetinde âb-ı bekâ" derken ne demek istiyordu?

Mehmet Bostancılar Köyü'ne sulama amacıyla bir gölet
yapıldığını öğrendi. "Göletin yapımına 1978 yılında başlanmış,
1984 yılında bitirilmiştir. Göletin bulunduğu alan gölet
yapılmadan önce yerleşim bölgesiydi, burada bir okul
bulunmaktaydı. Gölet yapıldıktan sonra bu okul gölün suları
içinde kalmıştır. Suların aşırı çekildiği bazı yıllarda
göletin içinde bu yapıların çatısı gözükmektedir."

Göletin yapımına başlandığında okul sular altında kalacağı için

Muallim İbrahim Efendi de Eflani'deki görevinden ayrılarak Seferihisar'a tayin olmuştu. Orada kısa süre sonra vefat etmişti. Mehmet en son şu haberi de okuduktan sonra oturduğu yerden fırladı:

"İlk zamanlar Bostancılar Köyü'ne yapılan okul, sonradan Bostancılar Göleti'nin altında kalmıştır. 2007 yılında göletin suları aşırı çekildiğinde okulun çatısı görülmüştür."

"Hadi yürüyün Karabük-Eflani'ye gidiyoruz" dedi Mehmet Tilda ve Tijen Hanım'ın şaşkın bakışları altında. "Karabük mü? Zonguldak mı yani?" diye sordu Tijen Hanım. "Hayır yahu, Kastamonu'ya bağlı orası!" dedi Tilda her zamanki çokbilmiş edasıyla. "Tilda Hanım acele ediniz, coğrafya dersini yolda alacaksınız" dedi Mehmet, Sabiha Gökçen Havaalanı'ndan kalkacak Kastamonu uçağı için 3 kişilik bilet alırken.

Tilda ile Mehmet, Sadrüddin Hocaefendioğlu'nu da yanlarına alarak Kastamonu'ya uçakla gelip, Karabük'ün küçük ilçelerinden biri olan Eflani'ye kara yolu ile geçtiler. Yolda hangi il nereye bağlı muammasına Sadrüddin Bey açıklık getirdi.

"Osmanlı zamanında Kastamonu'ya bağlı olan Safranbolu Cumhuriyet döneminde Zonguldak'a bağlanmıştır. Daha sonra 1937 yılına kadar Safranbolu'ya bağlı bir mahalle olan Karabük, demir-çelik fabrikası sayesinde gelişip 1995'te il ilan edilince, Safranbolu ve Eflani dahil diğer üç yerleşim yeri de Karabük'ün bir ilçesi durumuna gelmiştir. Önce Kastamonu'ya sonra Zonguldak'a bağlı olan ilçelerin Karabük il olunca buraya bağlanması halen kafaları karıştırmaktadır."

Tilda ve diğerleri, nüfusu 2200 olan minyatür ilçe Eflani'ye gelip kiralık arabadan indiklerinde etraftaki sokak köpeklerini sevmeye başlayınca, ortaokullu çocuklar çarşıdaki ikinci dükkan olan Tuğçe Eczanesi'ne koştular. "Eczacı Tuğçe abla! Koş koş! İstanbul'dan hayvan severler geldiler! Senin köpekleri seviyorlar!" Çocukların telaşına gülümseyen eczacı kadın, o dakikada Recai Muhtar'ın kollarından tutup eczaneye

getirdiği yabancıları kapıda karşıladı. “Buyurun, buyurun haberiniz sizden önce ulaştı bana. Sokak hayvanları için mi geldiniz?”

Tilda, Recai Muhtar’dan iki arada bir derede öğrendiği eczacının oranın yerlisi olmadığı bilgisi yüzünden tedirgindi. “Bu kadın bize yardımcı olabilecek mi ki? Buralı bile değilmiş yahu!” diyerek Mehmet’i dürttü. Mehmet daha sakindi. Kahveci Vedat, esnaf ikramının olmazsa olmazı tavşan kanı çayları dağıtırken, Mehmet, Eflani’de bulunma sebeplerini kısaca özetledi. “O zaman size önce belediyeden gölete dalış izni, sonra da bir dalgıç ekibi lazım olacak” dedi Eczacı Tuğçe. Çaylar bitince misafirleri belediye başkanının bürosuna götürdü. Başkan Hüdaverdi Bey gelenleri, özellikle Sadrüddin Bey’i dinledikten mesele ile yakından ilgilendi. Hatta pek çok Eflanili’nin öğretmenliğini yapmış olan Muallim İbrahim Efendi’yi de bu vesileyle anabileceklerini söyledi. Misafirler başkanla görüşürlerken, Eczacı Tuğçe Ankara’da yaşayan liseden arkadaşı Ece Tırnaz’a telefon edip, küçük bir dalış ekibi ile yola çıkmasını sağlamıştı bile.

Küçük yerlerde çarşının üst başındaki haberin alt başına ulaşma hızı fiberoptikten hızlıydı. İstanbul’dan bir kadın dedektif ve asistanının Muallim İbrahim Efendi’nin İstanbul’da okumuş Avrupa’da profesör olmuş oğlu Sadrüddin Bey’e bırakmış olabileceği mirası Bostancılar Köyü’ndeki Bostancılar Göleti’nin dibinde arayacağı haberi tüm esnafa ve oradan da evlere bomba gibi düştü.

Erkekler kahvelerde ve kadınlar mahalle aralarında soruları kendileri sorup cevaplarını kendileri veriyorlardı:

Muallim İbrahim Efendi mi? Bizim muallim mi?

Ta kendisi. Şiir kitabı mı yazmış neymiş?

Yok yok şiirleri elle yazmış, torununa miras bırakmış.

Torunu da bunun şifreli olduğunu bilirmiş. Ama bulamamış.

Bulsun diye kitabı İstanbul’daki bi dedektif kadına vermiş.

Sonra Ankara’dan biri kitabın arkasında gizli bir harita

bulmuş.

Gizli harita nereninmiş kız?

Candaroğulları Beyliği'ninmiş.

Ora nere ola ki?

Bura kız bura, eski adı. Haritadaki şehirler şifreymiş.

Dedektif şiirin üzerine tutmuş haritayı, başka şiir çıkmış.

Eee o başka şiirde ne demiş?

Onu da dedektif kadının yanındaki babayiğit delikanlı çözmüş.

Hani 2007 yılında göletin içindeki okulun çatısı göründüydü ya?

Eeeeeeeeeeeeeee?

İşte o haberi okuyunca şiirdeki mekteb-i âli yani yüksek mektep ve mekteb-i ahfaz yani alçak mektep kelimelerinden Eflani'yi bulmuş. Yani sular gelmeden yüksekte kalan mektep göletin suları yükselince alçakta kalmış. Zaten muallim efendi şiirde Eflani'de ne zaman öğretmenliğe başladığını ve okulun ne zaman sular altında kaldığını hicri takvime göre söylemişmiş: "Ey beni 378'de bağrına basan kendi güzel adı güzel İsfendiyyar ili / 393'de dediler ki ab-ı baran gelmeli can gelmeli yohisem buralar olacak enkaz" demiş. Bu yazdığı yıllar miladi olarak 1963-1978 yıllarıymış. Dedektifin o yakışıklı asistanı bütün bunları çözünce 'Hadi Eflani'ye gidiyoruz!' demiş. Adı da Mehmet'miş!

Yaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa!!

Peki acaba ne çıkacak suyun altından?

Bunca sene suda bekleyen mirastan ne hayır gelir ayol?

Ne bilem ben. Hele bir yol gidip bakalım.

Havanın soğuk olması nedeniyle ertesi gün öğlen saatlerini bekleyen dalış ekibi göletin kenarına geldiğinde kadın-erkek, çocuk-çocuk tüm Eflanili oradaydı. Ulusal kanallar henüz olaya uyanmadığı için Karabük'ün yerel TV kanalı canlı yayına başlayarak tüm o reytingi yüksek kanalları atlatmayı başarmıştı.

Ece Hanım ve beraberindeki iki dalgıç arkadaşı 5 derece hava

sıcaklığı ve 7 derece su sıcaklığında Bostancılar göletine daldılar. İşin ilginç yanı, yıllardır sular altında kalmış bir okul binasında ne bulacaklarını ya da nerede bulacaklarını bilmeden dalıyor olmalarıydı. Dalgıçlardan biri Ece'ye zeminden fırlamış muhtemelen kırmızı naylondan ama su altında kalmaktan pembeye dönmüş, gölet suları dalgalandıkça kurdele gibi dans eden bir defter kabı parçasını işaret etti. O pembemsi naylonun ucunu kaldırdıklarında zeminde bir kapak yerinden oynadı. Çeşitli aletlerle kapağı oynatıp açtılar. Altındaki dikdörtgen mahzende demir kasalarla 6 kasa dolusu ağzı balmumu ile mühürlenmiş şarap şişesi buldular. Şişeler tek tek yüzeye çıkarıldı. Dalgıçlar tarafından kıyıya taşınan şarapları izleyen Eflani halkı şaşkındı. Ama Sadrüddin Bey suratında muzip bir gülümseme ile tüm şişelerin çıkarılmasını bekledi.

O sırada Recai Muhtar espriyi patlattı: "Nasreddin Hoca'nın torunu da çil çil altın miras bırakacak değil ya! Göle maya çalmış tutmamış anlaşılan!"

İşin aslı, 40 yılı aşkın zamandır suyun altında yıllanmaya bırakılmış ve ağzı itinayla balmumu ile mühürlenmiş 72 adet şarap, en az çil çil altın kadar kıymetliydi.

90'ların sonlarında İskandinav kıyılarındaki soğuk sularındaki bir gemi enkazından çıkarılmış 1907 Heidsieck Monopole marka şampanyalar, şişesi 2500 dolardan alıcı bulmuştu. 2011'de ise, 1864 yılında Bermuda civarında batmış Mary-Celestia isimli gemiden çıkarılan 5 şişe şarap bulunmuştu. Bu 5 şişe şarap İskandinav kıyılarından çıkarılanlar kadar şanslı değildi. Şarap yıllanmasında etkili olan en büyük iki etmen olan ısı ve oksijenden, ısının yüksek olması Bermuda'da bulunan şarapların şanssızlığıydı.

Şarap tadıcı uzmanlar tarafından tadılan denizaltında belirli sıcaklığın altında yıllanmış şarapların normal şartlarda yıllanmış şaraplardan çok daha mükemmel dokusu olduğu belirtilmişti.

Tilda ve diğerklerinin bilmece çözüme yeteneğı ve Ece Hanım ve dalgıç arkadaşlarının çabaları ile Sadrüddin Efendioğlu'nun konduğu mirasın pahası, şarap eksperleri tarafından belirlenecekti. Eflani'nin kışın sıfırın altına inen ve yazın bile serin olan iklimi sayesinde şarapların optimum şartlarda yıllandığı varsayılırsa, Nasreddin Hoca'nın kendi gibi şakacı olan torunu Muallim İbrahim Efendi göle maya çalmış ve hatta tutturmuştu bile.

Eflani'deki tüm kahvelerde bu konu enine boyuna tartışılırken, 85 yaşındaki Macit Amca her gün ikindi namazından sonra çay içmeye uğradığı Tuğçe Eczanesi'nde sohbet ediyordu:

“Muallim İbrahim Efendi okulun bahçesine bir çavuş üzümü fidanı dikti. Pek meraklıydı bu işlere. Toprağa diktiğı canlanırdı onun elinden. Safranbolu'un çavuş üzümü meşhurdur, yoktur üzerine ha! Neyse, bu fidan büyüdü mü! Koca bir asma oldu mu! Sormayın gitsin! Her bağ bozumunda çarşıya küfeyle üzüm getirir, esnafa dağıtırdı. Hey gidi... Sonra gölet yapacağız dediler, okul da sular altında kalacak dediler. Çok üzüldü duyunca. Okuluna ayrı üzüldü, asmaya ayrı üzüldü. Koca asmayı söküp götüremeyeceğı için aklına bu fikir geldi. Yaşarken de çok muzip, zeki, nüktedan bir adamdı rahmetli. Miras olarak bırakabileceğı en ilginç şeyi bıraktı.”

“Bu demek oluyor ki Macit Amca, siz şifreli şiir defterinden de, göletteki şaraplardan haberdardınız. Neden Sadrüddin Bey'e mirası bulması konusunda yardımcı olmadınız?”

Macit amca güldü:

“İbrahim Efendi'nin tembihlediğı gibi şiirleri çözmesi vakit alsın da, şaraplar suyun altında yeterince yıllansın diye elbet!”

Suadiye Hamiyet Yüceses Sokağı'nın köşesindeki dedektiflik bürosunda...

“Ben demiştim size bu Muallim İbrahim Efendi'nin şarap ve

gözyaşı ile bir derdi varmış diye!” dedi Tilda. “Evet, şarap işi tamam, Allah’tan gözyaşı yoktu sonunda” dedi Tijen Hanım. “72 şişe şarabın her birinin 400 dolardan alıcı bulunduğunu düşünürsek sevinç gözyaşları olabilir” diye güldü Mehmet.

Tijen Hanım sonunda sorabildi:

“Basti ne halde?”

“Bugün ikinci ameliyatını olacak.”

İstanbul Suadiye’de bir Veteriner Kliniğinde...

Basticik taşıma kutusu ile bir kez daha veteriner hekimin ehil ellerine teslim edildi. Klinikte ağlamamak için kendini zor tutan Tilda, otoparka kadar dayanamadı, binadan çıkar çıkmaz dizlerinin üzerine yere çöktü. Tutup kaldırmak için yetişmeye çalışan Mehmet’i Tijen Hanım kolundan tuttu. “Ellemeyiniz. Bırakınız ağlasın. Sonra içine atıyor. Bu daha fena.”

Tilda kaldırımında iki dizi üzerine çökmüş, yere dayadığı tek elinden güç alarak salyası sümüşüne karışırçasına ağladı. Neden sonra duruldu. Zar zor ayağa kalktı. İki elinin tersiyle gözlerini sildi. İçin için ağlarken bir yandan da gülümsüyordu. Mehmet, Tilda ile ilk tanıştığı gün ona bir sürü tiyatro oynadıktan sonra kendi olarak büroya girdiği de de aynı şekilde bakan deli kadın gözlerini gördü tekrar. İrkildi.

“Basti’yi ilk bulduğumuz günü hatırlıyor musunuz Tijen Hanımcığım?” “Hatırlamam mı ayol?” “Bağdat Caddesi’nin en kalabalık saatinde kaldırımında hoplaya zıplaya yürüyordu. İki adım sonra da o kalabalık caddeye, onu hiç tınmayacak ve anında ezip geçecek arabaların arasına fırlayacaktı. Ben sağ şeritteydim zaten. Hemen dörtlüleri yakıp durdum. Arabadan indim. Siyah-beyaz minik kediye kucağıma aldım. Bir-iki dükkana ‘Bu kedi sizin miydi?’ diye sordum. Kimse oralı olmadı. Sonra kediye arabaya aldım ve büroya getirdim. Getiriş o getiriş...”

“Peki ismi nereden geldi ki?” diye sordu Mehmet. Bugüne kadar hiç sormamış olmasına şaşarak. Tilda’nın artık ağlamaması içini rahatlatmış ama hala Basti’den konuşuyor olması tekrar hıçkırıklarla ağlamasına ne kadar engel olabilir acaba diye tedirgin de olmuştu. “Kedinin bacakları kısa gibiydi yavru iken. Bastıbacak diyordum ben. Tijen Hanım ise ‘bastıbacak’

diyebiliyordu” dedi Tilda gözyaşları içinde kahkaha atmaya çalışırken. “Sonra da adı Basti kaldı Basticiğin!”

Arabaya binip büroya doğru yola çıktılar. Tilda perişan halde olduğu için direksiyonu Mehmet’e devretti. Basti ameliyata alınalı yarım saat oldu olmadı, Tilda’nın telefonu çaldı. Telefonu elleri titreyerek açan Tilda “Buyurun veteriner bey?” diyebilirdi. Ondan sonra “Haaayyyyyyyyyyy!” diye bir çığlık kopararak arabanın koltuğuna bayıldı.

Tuğba TURAN. Detektif proza